Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Valtiovarainvaliokunta tiistai 30.09.2025 klo 12.00 / HE 99/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Suomen Yrittäjät katsoo, että hallituksen budjettiesitys on pääosin tasapainoinen. Taloustilanne ja pidemmän aikavalin talouden haasteet huomioon ottaen pidämme perusteltuna, että ansiotuloverotus kevenee, yrittäjien verotaakka ei kasva ja työntekoon kannustetaan. Katsomme, että talouskasvun turvaamiseksi julkisen talouden tasapainotuksen tekeminen säästämällä on parempi ratkaisu kuin tasapainottaminen työn ja yrittämisen verotusta kiristämällä. Suhdannepoliittisesti tarkasteltuna on perusteltua, että säästöt kohdentuvat vahvemmin vuoteen 2027.

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna sitä, että säilyttäviin yritystukiin voidaan kohdistaa leikkauksia. Näkemyksemme mukaan yritystuissa tulisi siirtyä säilyttävistä tuista uudistaviin tukiin. Lisäksi muistutamme siitä, että monessa tapauksessa yritystuet johtavat kilpailuneutraliteetin kannalta epätasa-arvoisiin tilanteisiin eri yritysten välillä.

Suomen Yrittäjät on huolissaan T&K-rahoituksen leikkauksista. Katsomme, että esitetyt leikkaukset ovat kasvun kannalta haitallisia, sillä ne syövät tulevan kasvun eväitä. Näkemyksemme mukaan leikkausten painottaminen säilyttäviin yritystukiin olisi ollut T&K-rahoituksen sijaan perustellumpaa.

Valtion T&K-rahoitus kohdistuu Business Finlandin kautta moniin rahoitusohjelmiin, jotka eivät suoranaisesti edistä pienimpien yritysten TKI-toimien kasvattamista tai kasvutavoitteita. Leikkaukset T&K-toimintaan ovat johtaneet siihen, että Business Finland on leikannut innovaatiorahoitusohjelmia, kuten pienyrityksille suunnattu matalan byrokratian Innovaatioseteli-ohjelman, vaikka se on ollut monelle käyttökelpoinen työkalu innovaatiotoiminnan alkuaskelissa. Kiinnitämme lisäksi huomiota siihen, että ELY-keskusten yritysten kehittämispalvelut (KEHPA) on poistettu. Tämä suunta on ollut virhe. On pidettävä kiinni johdonmukaisuudesta ja panostaa T&K-toimintaa niin, että se myös synnyttää innovaatioita.

Suomen Yrittäjät painottaa, että jokainen menestyvä suuryritys on joskus ollut aloitteleva mikroyritys. Suomella pitää olla rohkeutta investoida innovatiivisiin, uusiin yrityksiin, jotka myös tutkimusten mukaan tuottavat enemmän hyötyä (Business Finland, Impact Brief No. 2/2023) ja panostavat suhteellisesti eniten T&K-toimintaan sekä tuovat markkinoille merkittävästi uusi tuotteista ja prosesseja (Labore 5/2025, Huuskonen & Maliranta). Pienempien, nuorempien ja korkean innovaatiokapasiteetin yritysten tapauksissa tukien vaikutukset näyttävät olevan merkittävämpiä.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota myös siihen, että yritysten suurin pullonkaula kasvussa ja viennissä on kaupallistaminen. Nykyisen T&K-rahoituslain puitteissa T&K-rahoitusta ei voida käyttää innovaatiotoimintaan tai tuotteiden ja palvelujen kaupallistamiseen, mikä on suuri sudenkuoppa Suomen TKI-politiikassa. Suomen suuri haaste on osaamisen, tuotteiden ja palvelujen kaupallistamisessa maailmanmarkkinoille.

Näkemyksemme mukaan tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen skaalaa tulisi laajentaa innovaatioiden ja kaupallistamisen rahoitukseen. Lisäksi T&K-rahoituksen osalta rahoituslakia tulisi avata käsittämään paremmin myös kaupan ja palveluiden toimialoja.

Kasvun ja tuottavuuden näkökulmasta katsomme, että esitys lakkauttaa Yrityksen digitalous-hanke (Talousarvioesityksessä momentti 32.01.10.) on haitallinen. Reaaliaikataloutta ja siihen liittyviä standardeja on kehitetty jo niin pitkälle, että monien vuosien työ valuu hukkaan, jos ei toiminta saa jatkorahoitusta. Hankkeella on ollut noin 3 miljoonan vuosirahoitus.

EU- ja ETA-maiden toisen asteen opiskelijoiden koulutuksen maksullisuus on pk-yritysten ja alueiden elinvoiman kannalta kielteinen asia, koska muutos vaikuttaa kouluverkkoon ja heikentää pk-yritysten työvoiman saatavuutta pitkäaikaisesti sekä vähentää siten kasvun mahdollisuuksia. Esitettävä muutos ei myöskään ota huomioon Suomen väestökehityksen tuomia haasteita.

Puhtaan energian Suomi -kärkihankkeen valtuuksien alentaminen jarruttaa teknisten nielujen hankkeiden ja infrastruktuurin sekä biogeenisen hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen etenemistä ja investointien ennakoitavuutta. Tämä vähentää pk-yrityksille syntyvää alihankinta- ja palvelukysyntää sekä vaikeuttaa teknologioiden kaupallistamista kotimarkkinan kautta.

Suomen Yrittäjät toteaa, että vaikka kokonaisuutena talousarvoesityksen veropäätökset ovat kasvua tavoittelevina toimina hyviä, sisältää esitys myös joitain ongelmallisia päätöksiä.

Katsomme, että polttoaineveron hiilidioksidikomponentin alentaminen on niin ikään haitallista, koska veronalennuksen kohdentaminen polttoaineveron hiilidioksidikomponenttiin heikentää päästöohjausta pois tuontiin perustuvista fossiilisista polttoaineista ja kohti puhtaita kotimaisia käyttövoimia. Muutos antaa yrityksille vääränsuuntaisen signaalin heikentämällä luottamusta investoida sähköistymiseen ja vähäpäästöisten polttoaineiden tuottamiseen. Veronalennus voi jarruttaa puhtaan liikkumisen tuotteita/palveluja tarjoavien pk-yritysten markkinakysyntää ja investointeja vaihtoehtoisiin käyttövoimiin. Yrityksillä tulee olla riittävä varmuus markkinoista ja ohjauskeinoista, jotta Suomeen saadaan investointeja.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksun vähennysoikeuden poistaminen on ongelmallista yrityksille sen vuoksi, että esitys on niin epäselvä ja tulkinnallinen, että monissa tilanteissa on esityksen perusteella vaikea sanoa, milloin vähennysoikeus voisi säilyä. Odotettavissa on varmasti tulkintaerimielisyyksiä Verohallinnon kanssa. Esityksessä ei määritellä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti monia käsitteitä, kuten ”työmarkkinatoiminta” ja erityisesti ”työmarkkinatoimintaan liittyvä tavoite”. Määritelmät kaipaisivat kipeästi täsmennystä. Epäkohta myös se, että esityksen mukaan järjestöjen pitäisi neuvoa jäseniään verovähennysoikeuden suhteen, vaikka nykytilassa järjestöillä ei ole mahdollisuutta hakea ennakkoratkaisua Verohallinnolta kolmannen (jäsenen) verovähennysoikeudesta.

Työhuonevähennyksen poistaminen on yrittäjien yhdenvertaisuuden näkökulmasta epäkohta, että osakeyhtiömuodossa toimiva yrittäjä ei voi saada työhuonevähennystä, vaikka yrityksellä ei tosiasiassa olisi missään muualla toimipaikkaa, vaan yritystoimintaa harjoitetaan kodissa tai kodin yhteydessä sijaitsevassa tilassa, joka on yritystoiminnan käytössä.

Polkupyöräedun poistaminen on poukkoilevaa veropolitiikkaa. Siirtymäaika hyvä muutos työntekijöille ja työnantajayrittäjille. Siirtymäaika ei kuitenkaan helpota pyöräliikkeille jo syntynyttä hankalaa tilannetta. Päätös verovapauden poistamisesta käytännössä pysäytti työsuhdepolkupyöräkaupan ja monet alan toimijat joutuivat vaikeuksiin.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
Johtava ekonomisti